OMAVALVONTAOHJELMA

Päijät-Hämeen sosiaalipsykiatrinen säätiö sr

10/2026

Sisällysluettelo

1. Tarkoitus 3
2. Omavalvonnan johtaminen 3
3. Omavalvonnnan rakenne 4
4. Omavalvontaohjelman seuranta 5
4.1. Omavalvontaohjelman hyväksyntä 6

1. Tarkoitus

Omavalvonnan tavoite

Menten omavalvontaohjelman tarkoituksena on kuvata, miten Mente varmistaa vastuullaan olevien asumis- ja kuntoutuspalvelujen lainmukaisuuden, laadun, turvallisuuden, asiakaslähtöisyyden ja yhdenvertaisuuden sekä sopimusvelvoitteiden toteutumisen.

Omavalvonnan tavoitteena on tunnistaa toiminnan vahvuuksia, riskejä ja kehittämistarpeita sekä varmistaa, että mahdollisiin puutteisiin reagoidaan viivytyksettä ja suunnitelmallisesti. Omavalvonta on osa Menten jatkuvaa toiminnan arviointia, kehittämistä ja laadunhallintaa.

Omavalvonnalla varmistetaan erityisesti, että:

- asiakkaat saavat turvallisia, laadukkaita ja tarpeitaan vastaavia palveluja;
- asiakkaiden oikeudet, osallisuus ja yhdenvertainen kohtelu toteutuvat;
- palvelujen toteuttamiseen liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan;
- henkilöstöllä on edellytykset toimia ammattitaitoisesti ja asiakkaiden turvallisuutta edistävällä tavalla;
- toiminnassa havaitut poikkeamat, epäkohdat ja kehittämistarpeet johtavat korjaaviin ja ehkäiseviin toimenpiteisiin;
- omavalvonnan toteutumista seurataan ja arvioidaan systemaattisesti koko säätiön tasolla.

Omavalvonta toteutetaan osana Menten johtamis-, laatu- ja valvontajärjestelmää. Omavalvontaohjelma muodostaa yhdessä sisäisen valvonnan käsikirjan, toimintakäsikirjan, palveluyksikkökohtaisten omavalvontasuunnitelmien sekä toimintajärjestelmään sisältyvien prosessien ja ohjeiden kanssa kokonaisuuden, jolla varmistetaan palvelujen laatu, turvallisuus ja jatkuva kehittäminen.

Lainsäädännöllinen perusta

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaan yksityisen palveluntuottajan on toiminnassaan varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen ja tekemiensä sopimusten noudattaminen. Yksityisen palvelun tuottajan on omavalvonnassaan erityiseti varmistettava palvelujen saatavuus, jatkuvuus, turvallisuus, laatu ja asiakkaiden yhdenvertaisuus. Omavalvontaa on toteutettava osana palvelujen tuottamista ja palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023) mukaan useammassa kuin yhdessä palveluyksikössä palveluja antavan palveluntuottajan on laadittava vastuulleen kuuluvista tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma sähköisesti. Palveluntuottajan omavalvontaohjelman tulee kattaa kaikki palveluntuottajan palveluyksiköt. Omavalvontaohjelmassa on määriteltävä, miten palveluntuottajan velvoitteiden noudattaminen järjestetään ja toteutetaan sekä miten sitä seurataan ja havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvontaohjelman osana on myös päivittäisen toiminnan sisältämät palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmat ja lääkehoitosuunnitelmat.

Valvontalain mukaan omavalvontaohjelman toteutumista on seurattava palveluja saavilta asiakkailta ja potilailta, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä palveluyksikön henkilöstöltä säännöllisesti kerättävän palautteen perusteella. **Omavalvontaohjelma sekä sen toteuttamisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet on julkaistava neljän kuukauden välein julkisessa tietoverkossa tai muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla**. Lain mukaan palveluja on kehitettävä seurannassa tehtyjen havaintojen perusteella ja asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seurannan sekä saadun palautteen perusteella.

2. Omavalvonnan johtaminen

Menten omavalvonta perustuu johdon, esihenkilöiden ja henkilöstön yhteiseen vastuuseen palvelujen laadun, turvallisuuden ja lainmukaisuuden varmistamisessa. Omavalvonta on osa Menten normaalia johtamista, toiminnan ohjausta ja jatkuvaa kehittämistä.

Omavalvonnan johtamis- ja vastuurakenteet on kuvattu tarkemmin sisäisen valvonnan käsikirjassa. Tässä omavalvontaohjelmassa kuvataan keskeiset omavalvontaan liittyvät vastuut.

Hallituksen rooli

Säätiön hallitus vastaa siitä, että säätiöllä on toimiva omavalvonnan, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmä. Hallitus seuraa omavalvonnan toteutumista säätiötasolla sekä arvioi omavalvonnasta saatavan tiedon perusteella toiminnan laatua, turvallisuutta ja kehittämistarpeita osana strategista ohjausta ja valvontaa.

Toiminnanjohtajan rooli

Toiminnanjohtaja vastaa omavalvonnan kokonaisuudesta ja siitä, että omavalvonta toteutuu säätiön toiminnassa lainsäädännön, viranomaisvaatimusten ja tilaajien edellyttämällä tavalla. Toiminnanjohtaja huolehtii omavalvonnan edellytysten, resurssien ja toimintatapojen järjestämisestä sekä raportoi omavalvonnan toteutumisesta hallitukselle.

Palvelujohtajan rooli

Palvelujohtaja vastaa omavalvonnan käytännön ohjauksesta, koordinoinnista, seurannasta ja kehittämisestä palvelutoiminnassa. Palvelujohtaja kokoaa ja arvioi palveluyksiköiden omavalvonnan seurantatietoa, huolehtii omavalvontaohjelman toteutumisen arvioinnista sekä valmistelee tarvittavat kehittämis- ja korjaavat toimenpiteet.

Yksikön johtajien rooli

Yksikön johtajat vastaavat omavalvonnan toteutumisesta omissa palveluyksiköissään. He huolehtivat omavalvontasuunnitelmien laadinnasta, toimeenpanosta, seurannasta ja päivittämisestä sekä siitä, että henkilöstö tuntee omavalvontaan liittyvät toimintatavat ja toimii niiden mukaisesti. Yksikön johtajat vastaavat myös havaittujen poikkeamien, riskien ja kehittämiskohteiden käsittelystä sekä tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta.

Henkilöstön vastuu

Jokainen työntekijä osallistuu omavalvonnan toteuttamiseen omassa työssään. Henkilöstö vastaa sovittujen toimintatapojen noudattamisesta, havaittujen poikkeamien ja riskien ilmoittamisesta sekä asiakkaiden turvallisuutta, laatua ja oikeuksia edistävästä toiminnasta.

3. Omavalvonnnan rakenne

Menten omavalvonta muodostaa osan säätiön johtamis-, laatu- ja valvontajärjestelmää. Omavalvontaa toteutetaan kaikessa toiminnassa osana päivittäistä johtamista, palvelutuotantoa, riskienhallintaa ja toiminnan kehittämistä.

Omavalvonnan kokonaisuus muodostuu seuraavista toisiaan täydentävistä asiakirjoista ja menettelyistä:

Omavalvontaohjelma

Omavalvontaohjelma on säätiötason asiakirja, jossa kuvataan omavalvonnan tavoitteet, periaatteet, vastuut sekä omavalvonnan toteutumisen seuranta ja raportointi. Omavalvontaohjelma toimii omavalvonnan kokonaisuutta ohjaavana asiakirjana.

Sisäisen valvonnan käsikirja

Sisäisen valvonnan käsikirjassa kuvataan omavalvontaa tukevat johtamis-, valvonta- ja riskienhallintarakenteet, vastuut, raportointimenettelyt sekä sisäisen valvonnan toteuttamisen periaatteet.

Toimintakäsikirja

Toimintakäsikirjassa kuvataan säätiön toiminnan johtamisen, laadunhallinnan, mittaamisen, arvioinnin ja jatkuvan kehittämisen käytännöt sekä keskeiset toimintaprosessit ja niihin liittyvät menettelytavat.

Palveluyksikkökohtaiset omavalvontasuunnitelmat

Palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmissa kuvataan yksikkökohtaiset menettelytavat, joilla palvelujen laatu, turvallisuus, asianmukaisuus ja asiakasturvallisuus varmistetaan käytännön toiminnassa.

Omavalvontaa tukevat erityissuunnitelmat

Omavalvonnan toteuttamista tukevat palvelutoimintaan liittyvät erilliset suunnitelmat, kuten:

- lääkehoitosuunnitelmat
- pelastussuunnitelmat
- tietoturva- ja tietosuojaselosteet
- valmius- ja varautumissuunnitelmat
- asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät suunnitelmat
- henkilöstö- ja koulutussuunnitelmat
- yhdenvertaisuus- ja ympäristösuunnitelmat
- muut viranomaisvaatimuksiin perustuvat yksikkökohtaiset suunnitelmat.

Prosessit, ohjeet, lomakkeet ja raportit

Omavalvonnan käytännön toteuttamista tukevat toimintajärjestelmään sisältyvät prosessikuvaukset, työohjeet, lomakkeet, seurantaraportit ja muut toimintaa ohjaavat dokumentit.

Omavalvonnan tiedonkulku

Omavalvonnan seuranta perustuu palveluyksiköissä tuotettavaan tietoon, kuten omavalvontasuunnitelmien seurantaraportteihin, asiakas- ja henkilöstöpalautteisiin, poikkeama- ja vaaratapahtumatietoihin, riskienarviointeihin sekä toiminnan mittareihin. Tietoa käsitellään yksikkö-, palvelualue- ja säätiötasolla osana johtamista, päätöksentekoa ja toiminnan kehittämistä.

4. Omavalvontaohjelman seuranta

Menten omavalvontaohjelman toteutumista seurataan järjestelmällisesti osana säätiön johtamis-, laatu- ja valvontajärjestelmää. Seurannan tarkoituksena on arvioida omavalvonnan toimivuutta koko organisaation tasolla sekä varmistaa, että palvelujen laatu, turvallisuus, lainmukaisuus ja asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu toteutuvat asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Omavalvontaohjelman seuranta perustuu:

- palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmien toteutumisen seurantaraportteihin
- asiakas-, läheis- ja henkilöstöpalautteisiin
- poikkeama- ja vaaratapahtumailmoituksiin
- riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan havaintoihin
- toiminnan ja talouden mittareihin
- viranomaisten ja tilaajien valvonta- ja ohjaushavaintoihin
- johdon katselmusten havaintoihin.

Palveluyksiköissä toteutettava omavalvontasuunnitelmien seuranta tuottaa tiedon omavalvontaohjelman seurantaa varten. Omavalvontaohjelman seurannassa yksikkökohtainen tieto kootaan ja arvioidaan säätiötasolla, jolloin tarkastellaan erityisesti yhteisiä vahvuuksia, riskejä, kehittämistarpeita sekä toteutettuja korjaavia toimenpiteitä.

Seurannan perusteella arvioidaan erityisesti:

- omavalvonnan toimivuutta ja kattavuutta
- palvelujen laatua ja turvallisuutta
- asiakasturvallisuuden toteutumista
- henkilöstön toimintaedellytyksiä ja osaamista
- riskienhallinnan vaikuttavuutta
- korjaavien toimenpiteiden toteutumista
- toiminnan kehittämistarpeita.

Omavalvontaohjelman toteutumisen seurannasta laaditaan **neljän kuukauden välein yhteenveto**, jossa kuvataan keskeiset havainnot, niiden perusteella toteutetut toimenpiteet sekä mahdolliset jatkokehittämiskohteet. Yhteenveto **julkaistaan säätiön verkkosivuilla** voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Palveluyksikkökohtaisissa omavalvontasuunnitelmien seurantaraporteissa arvioidaan yksittäisen palveluyksikön omavalvonnan toteutumista. **Seurantaraportit julkaistaan säätiön verkkosivuilla neljännesvuosittain**. Omavalvontaohjelman seurannassa puolestaan tarkastellaan näiden tietojen perusteella omavalvonnan toimivuutta koko Menten tasolla sekä määritellään tarvittavat yhteiset kehittämis- ja korjaavat toimenpiteet.

4.1. Omavalvontaohjelman hyväksyntä

Palvelujohtaja Satu Ukkola

2.11.2026